

”Nøkternt, men forsvarlig?”
- Om tilsyn med asylmottakene i
Gjøvikregionen

Oslo – 26.04.17

Agenda

- Presentasjon av GHMT
- Tilsyn ved asylmottak
 - Hvorfor tilsyn?
 - Våre erfaringer
- Saksgang og klageadgang

Hjemmelsgrunnlag og dokumentgrunnlag

- [Forvaltningsloven](#)
- [Smittevernloven](#)
- [Tobakkskadeloven](#)
- [Strålevernloven/strålevernforskriften](#)
- [Folkehelseloven](#)
 - [Forskrift om miljørettet helsevern](#)
 - [Forskrift om skadedyrbekjempelse](#)
 - [Drikkevannsforskriften](#)
- [Veileder i miljørettet helsevern](#) (Helsedirektoratet 2004)
- [Veileder for kommunens tilsyn med miljørettet helsevern](#) (Helsedirektoratet 2016)
- [Anbefalte faglige normer for inneluft](#) (Folkehelseinstituttet 2015)
- [Rundskriv H-4/15 Kommuners saksbehandling av asylmottak etter plan- og bygningsloven](#) (Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2015)
- Grunnleggende krav til asylmottak, mv. i forskrift om miljørettet helsevern (Helsedirektoratet 2015)

Gjøvikregionen helse- og miljøtilsyn IKS (GHMT)

- Interkommunalt samarbeid
- Medlemskommuner: Gjøvik, N. Land, S. Land, V. Toten, Ø. Toten og Gran
- Miljørettet helsevern - en lovpålagt tjeneste
- Kommuneoverlege -delegert myndighet. GHMT utfører blant annet tilsyn, saksbehandling og rådgivning på vegne av og i samarbeid med kommuneoverlegen.

Prosjekt- Tilsyn med asylmottak

- GHMT har ført tilsyn med asylmottak i regionen siden 2002
- Siden har nye asylmottak startet opp i regionen
- Meldepliktige virksomheter
- Fra nov. 2015: Prosjekt med tilsyn av asylmottak og omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere
- Behov for et tilsynsprosjekt
- Til sammen har GHMT ført tilsyn med:
 - 2 sentraliserte asylmottak
 - 2 EMA-mottak
 - 3 desentraliserte asylmottak (med ca. 72 asylboliger)
 - 7 omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere

Hvorfor tilsyn?

- Lovpålagt og en risikovurdering
- Asylmottak anses som «virksomhet som det er særlig viktig at helsemyndighetene har oppsyn med» jf. forskrift om miljørettet helsevern
- Bolig og sanitærforhold har stor betydning for folkehelsen. Forskning viser at bl.a. fuktproblemer, dårlig inneklime, trekk og trangboddhet er utfordringer (Denizou, Hauge & Støa (2015). [Bokvalitet på norske asylmottak](#). Oslo: SINTEF og NTNU).
- II retningslinjene for driften av mottak i Norge, har UDI beskrevet asylmottaket som et *nøkternt men forsvarlig botilbud som skal sikre beboernes grunnleggende behov og den enkeltes trygghet*”

TRENGER MYE UTBEDRING: Asylmottaket på Wolla i Sandre Land har fått mange pålegg om utbedringer etter et Gjøvikregionen helse- og miljøtilsyn IKS (vilde bilen med anlegget).

IKKE SLIK: På denne måten skulle et fellesrom på mottaket på Dokka bli varmere.

FUKTSKADER: Slik så det ut på et foyerrom på Wolla, der beboerne er et par som venter barn.

■ Mange asylmottak trenger omfattende oppgradering

Råte og dårlig klima

GJØVIK: Inspektørene fant alt fra mugg og råte til dårlig sikkerhet da de kontrollerte asylmottakene i Gjøvik, Toten og Land.

INGVAR SKATTEBU
Inngvar.skattebu@oia.no

Inspeksjonene har foregått i vår i regi av Gjøvikregionen helse- og miljøtilsyn IKS, et interkommunalt selskap, sammen med de respektive kommuners kommuneleger.

Det ble både sett på de fysiske forholdene i bygningene som brukes som asylmottak. Men det ble også sett på hvordan mottakene ivaretar de psykososiale behovene.

Lange utbedringslister

Noen mottak har fått en rekke utbedringspunkt etter inspeksjonen.

På Sandre Land Statlige mottak, Wolla Gård, ble det notert 19 utbedringspunkt. Blant disse er det mye fuktskader, dårlig ventilasjon, ødelagt elektrisk materiell og manglende barne sikring på vinduet. Tilsynet

konstaterte at vedlikeholdet av bygningen er mangelfull, også utvendig. Tilsynet stiller spørsmål ved om balkonger er sikre for beboerne. Det ble også påpekt at teppefiser i fellesrom ikke tilfredsstillende kravet til hygiene, mens det fra personalets side ble kommentert at uten teppefiser blir ikke rommet brukt, fordi det er golvtakert der om vinteren.

Mangler håndvask

Mottaket på Dokka for enslige mindreårige asylsøkere fikk 14 utbedringspunkt. Her ble rengjøring og utbedring av ventila-

sjonsanlegget påpekt. Kjøkkenet manglet håndvask, slik at beboerne kunne bedre hygiene ved matlagning. Det ble også påpekt at mange beboere oppbevarer mat på rommene sine, noe som øker risikoen for skadedyt.

Brann og sikkerhet

På Mottaket i Hov, også kalt «klubbkøya», gir mange av utbedringspunktene på sikkerhet og brannvern. Gardiner som er i kontakt med panelovner, mangel på røykvarsler, manglende barnesikring av vinduet over bakkeplan, og dårlig ventila-

sjon er blant de totalt 21 utbedringspunktene.

På Bondelst i Gjøvik fant inspektørene 13 punkt som må utbedres. Også her manglet kjøkkenet håndvask. Den var fjernet. Innklimatet var for dårlig, og dusjer og toaletter må utbedres.

«Vi ønsker å være en positiv pådriver for kvalitetsforbedring», sier daglig leder for Gjøvikregionen helse- og miljøtilsyn IKS, Randi Haugen.

«Hun viser til at det var en gjennomgang av forholdene på Bondelst onsdag, og der er forbedringsarbeidet godt i gang.

Hva vi ser etter på tilsyn

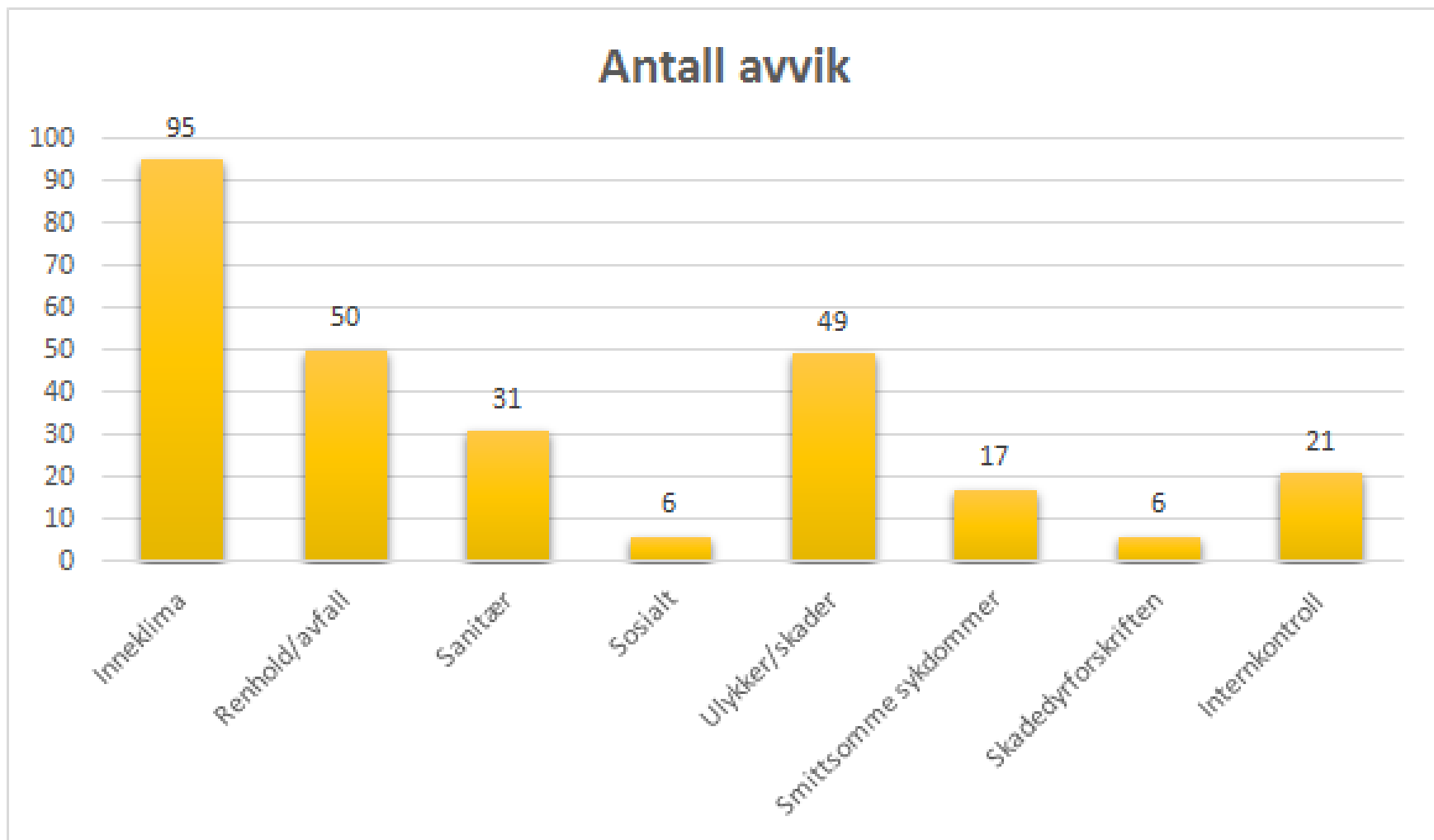
(jf. forskrift om miljørettet helsevern)

- § 12 Ansvar og internkontroll
- Det er den ansvarlige for virksomheten som skal sørge for at det er utarbeidet en internkontroll og at denne følges
- Internkontrollen skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter og risikoforhold

Hva vi ser etter på tilsyn

(jf. forskrift om miljørettet helsevern)

- § 10 a) Inneklima (varme, støy, luft, lys, stråling, mekanisk/ergonomisk)
- § 10 b) Renhold, avfallsrutiner
- § 10 c) Sanitæranlegg (utforming, kapasitet og standard)
- § 10 d) Godt sosialt miljø
- § 10 e) Forebygge ulykker/skader
- § 10 f) Forebygge smittsomme sykdommer

Figur 1. Alle avvik fra tilsynsrunde i asylmottak i Gjøvikregionen november 2015 til april 2017 fordelt på de ulike områdene.

Erfaringer fra tilsyn (inneklima)

- **Inneklima (varme, støy, luft, lys, stråling, mekanisk/ergonomisk)**
- Tilfredsstillende antall varmekilder
- Mangel på lufteluker og avtrekksvifter (skaper ytterligere utfordringer ved trangboddhet), tetting av lufteventiler
- Beboerrom og oppholdsrom uten tilfredsstillende belysning
- Manglende radonmålinger (asylmottak som leier boliger har rett på å få lagt frem måleresultater av utleier jf. strålevernforskriften)
- Uteplass ved sterkt trafikkert vei uten skjerming
- Gulvtepper (vegg-til-vegg)

Erfaringer fra tilsyn (inneklima)

Før- etter

GJØVIKREGIONEN
HELSE- OG MILJØTILSYN IKS

Erfaringer fra tilsyn (renhold)

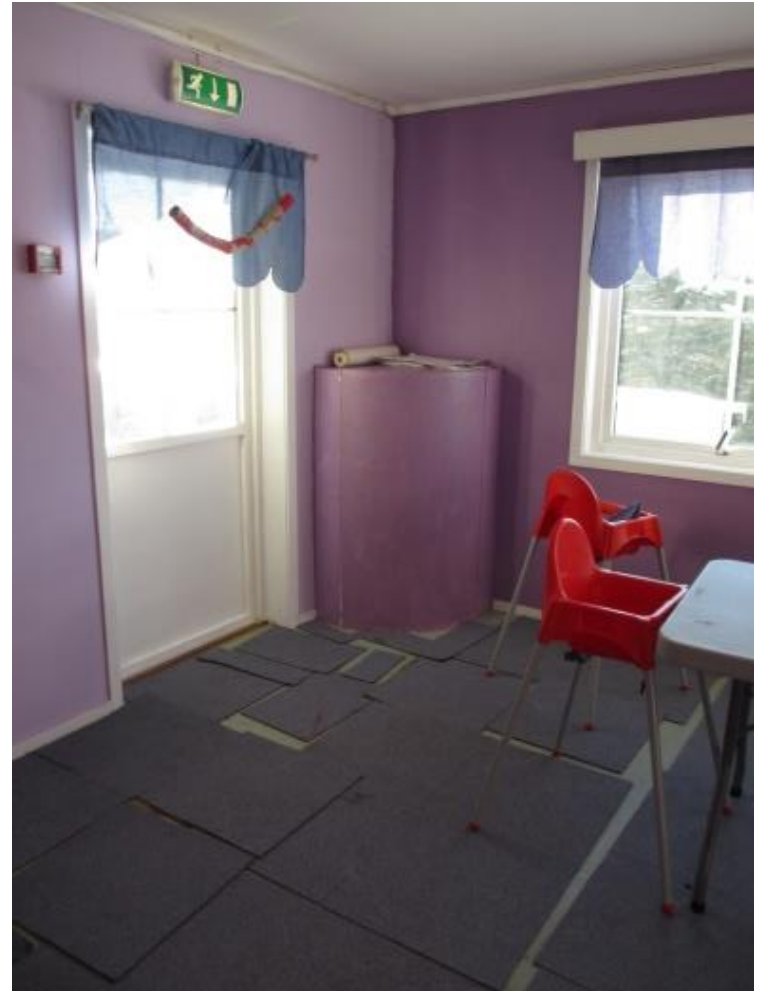
- Renhold, avfallsrutiner
- Manglende rutiner for renhold
- Kjøkkenvifter med mye fett
- Små avfallsdunker – ikke tilpasset antall beboere i boligen
- Oppbevaring av kluter, mopper m.m. i åpne hyller/vinduskarmer

GJØVIKREGIONEN
HELSE- OG MILJØTILSYN IKS

Erfaringer fra tilsyn (sanitær)

- Sanitæranlegg (utforming, kapasitet og standard)
- Beboere må gå gjennom soverom for å komme til wc/bad
- For mange beboere per wc/bad
- Manglende ventilasjon som fører til fuktskader på grunn av hyppig bruk av mange beboere
- Overflater som er vanskelige å rengjøre (slitte gulv, ubehandlet panel,)

Dusj/wc på familierom der paret venter barn

Erfaringer fra tilsyn (sosialt)

- **Godt sosialt miljø**
- Beboerne må ha tilgang til skjermede uteoppholdsområder og oppholdsrom, eventuelt lekeplass
- Manglende transport-/kollektivtilbud, avstand til nødvendige tjenester og aktivitetstilbud
- Manglende aktivitetstilbud på mottaket

GJØVIKREGIONEN
HELSE- OG MILJØTILSYN IKS

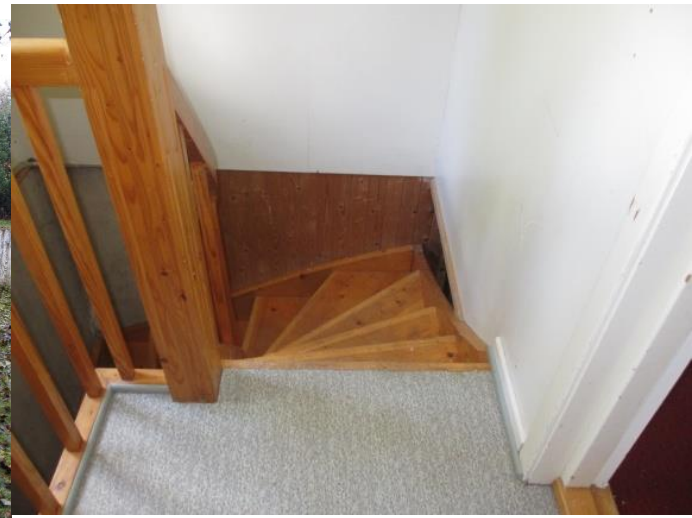
NITRIST: *TV-stua er avgrenset mot heissjakten med en plate.*

GJØVIKREGIONEN
HELSE- OG MILJØTILSYN IKS

Erfaringer fra tilsyn (risiko)

- Forebygge ulykker/skader
- Risikovurderinger og rutiner ved fare for ulykke/skade
- Usikret planovergang for tog på eiendommen
- Familiebolig ved innsjø (ikke inngjerdet)
- Familiebolig uten barnesikring av vinduer, trapper og stikkontakter
- Avvik kan føre til risiko for brann m.m.

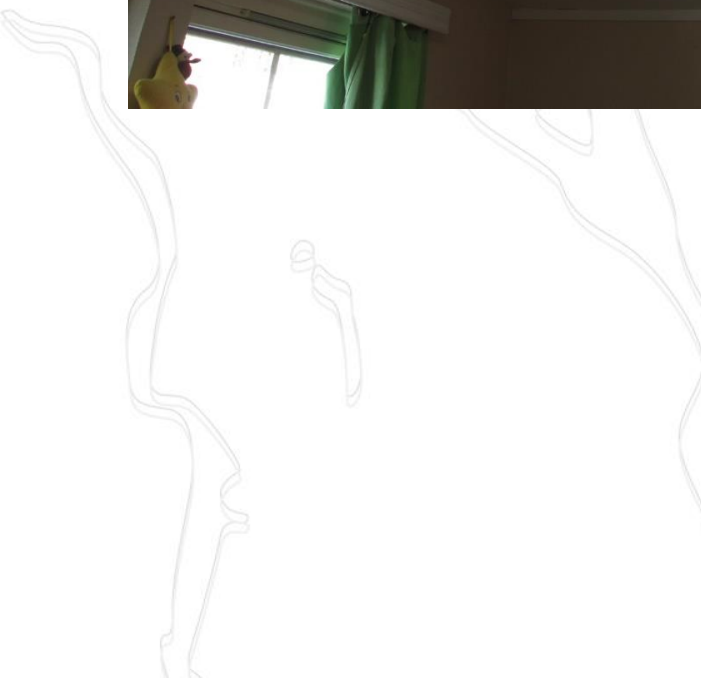

GJØVIKRE
HELSE- O

GJØVIKREGIONEN
HELSE- OG MILJØTILSYN IKS

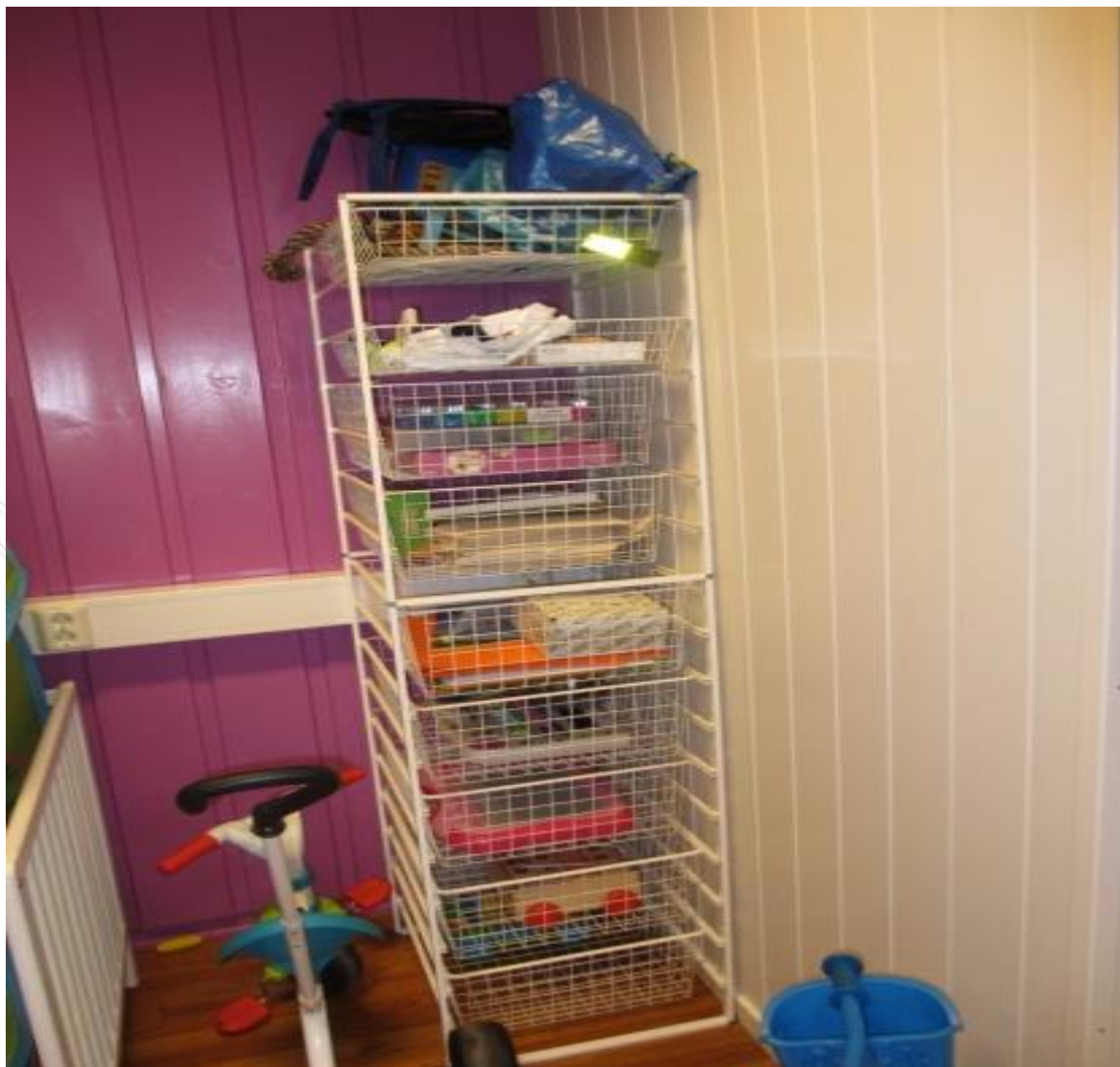

GJØVIKREGIONEN
HELSE- OG MILJØTILSYN IKS

GJØVIKREGIONEN
HELSE- OG MILJØTILSYN IKS

Erfaringer fra tilsyn (smitte)

- Forebygge smittsomme sykdommer
- Overflater som er vanskelige å rengjøre (eks. ubehandlet panel i sanitærrrom, teppegulv)
- Ikke tilrettelagt for å utføre håndhygiene på kjøkken
- Skadedyr (mus, kakerlakker)
- Temperatur på varmtvannsbereder, rutiner for forebygging av legionella, blindrør

Vanlig saksgang (etter forvaltningsloven/folkehelseloven)

- Varsel om vedtak
 - 2 ukers uttalelsesfrist
- Vedtak om retting
 - 3 ukers klagefrist
- Ved overhengende fare for helseskade, kan kommuneoverlegen stanse virksomheten
- Ved oversittelse av fristen kan det gis varsel om tvangsmulkt
- Mottakene er stort sett flinke til å lukke avvik innen fristen!

GJØVIKREGIONEN
HELSE- OG MILJØTILSYN IKS

- Vår internettside: www.ghmt.no
- Ta kontakt på postmottak@ghmt.no for å få tilsendt informasjonsbrosjyrer

